

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 3. Refutantur ſententiæ contrariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO III.

Resutantur sententia contrariae.

17. **C**ontrarium sentiunt primò Dominic. Bañez. Aluar. Ledesma. **L**edesma lib. de auxili. disp. de scientia futurorum contingentium, dub. 2. pro responsio. ne ad tertium argumentum principale: affirmantes Deum certò & infallibiliter cognoscere actus liberè futuros in causa ipsorum proximè disposita, & completè determinata antecedenter ad operandum. Quam determinationem antecedentem in eo constituunt, quòd voluntas, naturà priùs quàm exerceat actum liberum, accipiat à Deo pramotionem quandam efficacem, quæ indifferentiam voluntatis universalem determinat, quæque necessaria est ad omnem actum liberum, siue bonum moraliter, siue malum, siue indifferentem. In qua pramotione Deus cognoscit certò & infallibiliter quid voluntas actura sit. Ad quod probandum adducunt primò testimonium D. Thomæ, lib. 1. contra Gentes cap. 67. in tertia ratione, ubi sic ait: *Sicut ex causa necessaria sequitur effectus certitudinaliter: ita ex causa contingente completa, si non impediatur. Et 1. par. qu. 4. art. 13. in corp. Deus cognoscit omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unquam erunt: quodque eorum est actus in seipso.* Quibus verbis contendunt S. Doctorem tradere duplitem viam, quæ Deus certò & infallibiliter futura contingentia cognoscit. Secundo, addunt hæc præcipuè rationes.

18. Primò, omnes causæ liberæ indigent pramotione efficaci prædeterminante ad omnes suas operationes. Ergo Deus potest certò & infallibiliter cognoscere effectus liberos in causa ita præmota & prædeterminata efficaciter. Secundo, Angeli cognoscunt effectus liberos in suis causis coniecturâ probabilissimâ. Ergo Deus, cuius vis intelligendi superat infinitè cognitionem Angelorum, potest eos cognoscere in iisdem causis notitiâ certâ & infallibili. Tertiò, Deus per suam infinitam virtutem intelligendi comprehendit omnes creatas voluntates. Ergo cognoscit certò & infallibiliter ea omnia quæ possunt illas impedire vel determinare ad operandum. Ergo in illis cognoscit certò & infallibiliter quid voluntas actura sit, vel non actura. Reliqua quæ obijciunt sunt minoris momenti.

19. Contra quæ dico primò, vel postea illa pramotione & prædeterminatione in voluntate, actus ex illa necessariò sequitur, ita ut impossibile sit esse illam pramotionem, & non sequi actum: vel non necessariò sequitur. Si primum: tollitur libertas postea illa pramotione. Nam libertas in eo consistit, ut causa postea & stantibus omnino ad agendum prærequisitis possit agere & non agere: quæ

potètia ad utrumlibet non stat cum tali pramotione, ut suppono ex ijs quæ à Suárez, Lessio, & pluribus alijs contra physicam prædeterminationem dicta sunt, de qua, quia sic iubet Sûmus Pontifex, dicere super ledeco. Vellem autem omnes Aduersarios pari erga Sedem Apostolicam reuerentia moueri. Sin autè dicatur secundum, ut reuera dicendū est, scientia Dei, certa metaphysicè, & absolutè infallibilis, id est, quam omnino impossibile est falli, non potest fundari in tali pramotione, quæ postea potest non sequi effectus. Nā si potest effectus non sequi postea pramotione: potest falli is qui absolutè affirmat effectū securum, fundatque suam affirmationem in sola pramotione. Ac sicut non est certum metaphysicè effectum fore, vi solius pramotionis, quippe quæ certitudine metaphysica non est cum illo connexa: ita scientia in tali pramotione fundata, non potest esse metaphysicè certa. Ac omnis scientia Dei est certa metaphysicè, & non moraliter tantum: ergo scientia Dei non potest in tali pramotione fundari. Item omnis scientia Dei est absolutè infallibilis, ita ut metaphysicè sit impossibile ipsam falli: ergo non potest fundari in medio absolutè fallibili, cuiusmodi est illa pramotio, si eā postea potest absolutè non sequi effectus. Quæ consideratione satis refutatur responsio eorum qui dicunt, sufficere quòd sit infallibilis connexio, inter pramotionem & effectum, quamuis non sit necessaria, & metaphysicè loquendo non repugnet effectum non sequi postea pramotione.

Secundò, quidquid sentiendum sit de prædeterminatione physica auxiliorū gratiæ ad actus bonos, de qua, ut iam dixi, non disputo: dico Deum saltem non præmouere ad actus malos, & tales, ut sine peccato non possint liberè à creatura exerceant. Verissimum enim est, quod ait Iacobus Apostolus, *Deus intèrator iniquum est, ipse autem non tentat: tentatione inducentè ad peccatum: in quo quisque verò tentatur à concupiscentiâ sui abstractus, & illeceus &c.* Induceret autem Deus ad peccatum, si præmoueret ad actus intrinsecè malos, aut qui in istis circumstantijs non possunt nisi male, & culpabiliter fieri. Neque dubiū est, quin Dæmones, & homines inducant ad peccandum, sintque auctores, & causæ peccati, quotiescunque præpouent alios, & cōsumunt, iussu, adhortatione, promissis, cominationibus, aut alijs modis inducunt ad actus intrinsecè malos, aut in ijs circumstantijs, in quibus non possunt, nisi male fieri. An nullò magis, & efficacius Deus præmouet, si eius pramotio est talis, & tam efficax, ut eā postea, non minùs necessariò, & infallibiliter sequatur actus malus, quam est necessarium, & infallibile Deum non falli in sua præscientia. Est autem metaphysicè necessarium, & absolutè infallibile Deum non falli: & necessariū est pramotionem esse talem, & tam efficacem, si in illa fundatur diuina præscientia futurorum, ut volunt aduersarij.

Neque sufficit respondere Deum non di-

re intendere malitiam ipsam peccati, neq; in ea sibi complacere; vt faciunt Dæmones; & mali homines ad peccandum impellentes suasionem, consilio, imperio, & alijs modis. Nam contrā: quod Deus non intendat directē malitiam, neque in ea sibi complacere, non facit vt eius excitatio, & impulsio sit minus efficax, siquidem æquē necessitatē antecedenter ad actum culpabilem, ac si malitiam directē intenderet, in eaque sibi complacere. Deinde vitiosum est, & Deo indignum malitiam vel indirectē, & consequenter intendere, & ad illam ineuitabiliter impellere. Item, Caluinistæ non dicunt Deum intendere directē malitiam, vel in ea sibi complacere: sed potius dicunt Dei Decreto necessitanti ad peccatum non desse suam æquitatem, & iustitiam, id est, Deum recta intentione, & sanctē id facere. Et tamen damnantur à Tridentino & ab omnibus Catholicis, quod Deum sic faciunt autorem peccati. Ergo vt Deus verē dicatur non esse causa peccati, non sufficit dicere, ipsum non intendere directē malitiam, vel in ea sibi placere.

1. Tertio, indignum est Deo, & à ratione alienum existimare, ipsum præmouere ineuitabiliter ad actus malos, & tamē nos tam seuerē prohibere, exprobrare, punire, temporali nunque & æternorum suppliciorum combinationibus ab illis detertere. Hoc enim est facere Deum sibi ipsi aduersari: & impellere nos efficaciter & ineuitabiliter ad illud ipsum, quod vult à nobis vitari. Nobisque exprobrare, & æternis supplicijs vitari, id quod ipso præmouente tam fuit impossibile non fieri à nobis posita præmouitione, quam est impossibile Deum falli in sua cognitione. Perinde ac si quis alterū in potestati præcipitans præmouitione efficaci, & infallibiliter habitura effectu in sua, tam efficaci, vt in sensu cōposito non possit illi resisti: exprobraret illi quod in puteum cecidisset, grauique pœna propterea illū afficeret. Adde, quod Deus loquitur per modum admirantis, de malis quorundā operibus, atque, se euentum cōtrariū expectasse. Vt cum ait apud Hieron. 5. v. 4. *Quid est quod debui vltis facere vineas meas, & non feci? An quod expectaui vt facerent vnae, & fecit labruscas?* Et Christus apud Matthæum capite vigesimo tertio, vers. trigesimo septimo, *Hierusalem quæ res vltis congregasti filios tuos, sicut gallinæ congregat pullos suos sub stratis, & voluisti? Quæ vltis causa legitima esse potest admiratiōnis quod sequatur effectus ex præmouitione tā efficaci? Aut quomodo potest prudētē expectare oppositū? Potius egim admiratione dignū esset, si effectus non sequeretur, ex causa infallibiliter connexa tantā necessitate, quantā est Deum non posse falli.*

22. Quarto, Deus præmouet quidē ad actus bonos, præsertim ad supernaturales, ad quos auxilium gracie præuenientis necessarium est: sed tamē eius præmouitio non est talis, vt voluntas non possit ei dissentire si velit, & inspiratio nem illā abire: vt generatim de gratia præueniente desinit Trid. sess. 6. can. 3. & cap. 5. &

Cōcil. Senonen. in Decreto fidei, vbi affirmat non esse tale Dei trahētis auxilium, cui resisti nō possit. Loquitur autem Trid. de potentia non solum physica, vel metaphysica, sed etiā morali, quæ possit moraliter in actū reduci, atque interdū redudatur. Nā de illa potentia Concilia loqui solent, præsertim in rebus moralibus: & quod moraliter non potest fieri, dicitur à Concilijs simpliciter non posse fieri. Quemadmodum idem Trident. sess. est. can. 22. absolute pronūciat, & desinit sub anathemate, iustificatum nō posse pgruērare in accepta iustitia, sine speciali auxilio: tamen si non perduerat, id est, si peccat mortaliter, & propter peccatum mortale amittit iustitiam, possit physicē nō peccare, quia liberē peccat. Et can. 23. anathematizat eum qui dixerit iustificatum posse in tota vitā, peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei priuilegio. Et tamen possunt physicē vitare omnia venialia, sine illo speciali priuilegio sine quo culpabiliter & liberē non vitantur.

Ad primū testimonium D. Thom. Respondeo cum Ferrar. in commentarij eiusdem loci, Suar. lib. 1. de scientia futurorum, cap. 1. n. 2. Hericē disp. 6. cap. 2. n. 27. & alijs, S. Doctore ibi loqui de effectibus cōtingentibus tantū secundum quid, quatenus possunt impediri ab aliqua causa libera: sed alioqui necessariō prouidentibus à sua causa, si non impediatur. Aliam tradit expositionem D. Th. in computatione septuagesimæ septimæ, sectione quarta, numero tertio & quarto, quæ apud ipsum videri potest, & magis nō placet.

Ad secundū Respondeo, sensum D. Thom. esse, quod Deus cōnectat omnia contingētia, non solum prout sunt in suis causis, id est, non solum vt possibilia sunt, vel vt possunt cōtingēter & liberē fieri, aut non fieri: sed etiam prout vnumquodq; eorū est actu in seipso: illud scilicet intendo prout actu est, & prout est in sua præsentia, vt ait paulo post. idē prout actu existit aliquādo. Dicerē autē quod D. Thomas verbis illis tradat duplicem viam cognoscendi certū & infallibiliter futura: vnā in causa, alterā in seipsis: est aperitissimē cōtra eius mentē & textum. Ibidē enim immediatē antea sic ait: *Quicumque cognoscit effectum contingentem in sua causa, non habet de eo nisi cōiecturalem cōiuguram.* Quia nimirum, vt ait paulo superius, *causa contingens se habet ad opposita: id est, potest operari & non operari vt liberit.*

Ad primā rationem, nego antecedens. Nam potius illa prædeterminatio, qualis fingunt Aduersarij, non cōuenit naturę libertatis, quæ vt ait D. Thom. 1. 2. q. 10. art. 4. in corpore debet se habere indifferētē ad multa, & non ita moueri à Deo, vt necessitate determinetur ad vnum, sed remaneat flexus eius contingēns & non necessarius. Itaque illa potius debet seipsam determinare, & non ad alio prædeterminari, ita vt non possit non agere posito aliquo antecedente vsu libertatis, & se tenente ex parte aqus primi, cuiusmodi esset

23. Ex hinc autem testimonio D. Thom.

24.

25. Soluuntur rationes.

illa præmofo.

Ad secundam, nego consequentiam. Nam intelligentia Dei infinita non potest cognoscere in causa, quod non est in illa cognoscibile sicut omnipotentia Dei quævis infinita, non potest facere quod non est possibile. At effectus contingens non potest cognosci certò & infallibiliter in sua causa, solum in actu primo sumpti, et antea ostendimus. Ad tertiam, respondebitur paulò post in refutatione opinionis Molinæ.

26. Opinio affirmas Deum præscire futura libera per comprehensionem causæ liberæ creatæ. Contraarium enim sentiunt secundò Ludovic. Molina 1. p. q. 14. a. 13. disp. 14. conclus. 1. & disp. 15. post medium, §. *Intra*, & disput. 17. colum. 3. §. *Triplex*, & disp. 18. memb. 1. & in Concord. disput. 49. & 50. & Becanus eum sequutus 1. par. c. 10. qu. 7. num. 3. affirmantes Deum cognoscere futura contingentia creaturarum per supereminentem comprehensionem liberi arbitrij, quæ nimirum liberum arbitrium creatum ita penetrat & comprehendit, ut prævideat in quam partem sit, aut foret se determinaturum, in his aut illis circumstantijs. Non quòd ratio cognoscendi futuram determinationem sit ipsa libertas arbitrij in se spectata (siquit Becanus) sed infinita perfectio diuini intellectus, quæ plus potest cognoscere in causa, quàm de facto in ipsa sit. Nam si prædens, qui ingenium ac indolem filiorum suorum perfectam habet, potest probabiliter prævidere quid singuli facturi essent, si hæc aut illas occasiones haberent, multò magis potest Deus certò prævidere, quid singuli homines facturi essent, si hæc vel illæ circumstantiæ adessent. Hæc Becanus. Addit verò Molina Deum quidem de omni voluntate creatæ, propter supereminentiam eius comprehensionem, scire ab æterno quid in quocunque casu ageret, si casus poneretur: sed tamen de diuina voluntate non habere ealem scientiam: Quia diuina intelligentia non ita supereminet diuinæ voluntati, quemadmodum supereminet voluntati creatæ. Item quia posita illa scientiâ, Deus non foret liber. Nam illa scientia esset Deo naturalis. Et illa stante, non posset voluntas aliter se habere, quàm secundum illam scientiam: quia Deus non potest falli. Tertio, quia si Deus de sua voluntate ita cognoscit contingentias possibles non futuras absolute, sed tantum conditionate: ergo Deus prius ratione cognouit quid liberè eius voluntas esset actura. Sed hoc est falsum. Nam in diuina voluntate non fuit aliquod futurum, sed habuit ab æterno omnem actum & omnem determinationem, quam nunc habet.

27. Refutatur. Hæc opinio, si tantum veller cognitionem futurorum contingentium esse partem comprehensionis voluntatis creatæ, quæ Deus nouit perfectissimè quæcunque ad ipsam pertinent, aut pertinerent in quocunque hypothesi, veræ esset: sed si eo peccaret, quòd similem scientiam Deo negat circa suam voluntatem, quam non minùs comprehendit, id est, non minùs nouit adæquatè quicquid ad eam per-

tinet, aut pertineret in quocunque casu, Nec refert quòd non eam supercomprehendit, sicut supereminet voluntati creatæ. Nam ille excessus dignitatis, aut perfectionis intelligendi supra obiectum, nõ est necessarius: sed sufficit intelligentiam adæquari obiecto in extensione & intentione cognoscibilitatis: id est, cognoscere illud quantum cognoscibile est, ita ut nihil illius lateat. Hoc enim posito cognoscuntur omnia quæ pertinent ad obiectum. In eo autem consistit comprehensio, ut ostendimus disp. 8. s. c. 5.

Verum non est ille sensus Auctorum, quos refutamus: sed potius quòd intellectui diuino propter suam perfectionem infinitam, & supereminentiã supra creatas voluntates, sufficiat illas inueniri cum omnibus adiunctis aut conditionibus ad actum liberum prærequisitis, ut in illis cognoscat certò & infallibiliter, quidnam actura sint: sicut Pater qui bene nouit indolem filiorum, nouit coniecturaliter ex indole quid in talibus occasio-
nibus sint facturi. Quæ opinio sic intellecta reicienda est. Primum quia liberum arbitriũ, spectatam licet cum omnibus adiunctis & circumstantiis ad agendum prærequisitis, nõ est necessariò & infallibiliter absolute connexionum cum effectu libero; quippe quem potest ponere vel non ponere, ut volet. Ergo non potest fundare diuinam præscientiam infallibilem absolute. Neque refert quòd Deus liberum arbitrium perfectissimè penetrat & supercomprehendit. Nam quòd magis illud penetrat & comprehendit, eò magis videt non esse necessariam & absolute infallibilem connexionem illius, in actu primo sumpti, cum effectu libero.

29. Causa libera, in actu primo sumpta, nõ est sufficiens ratio cognoscendi effectum. Secundo, si causæ libera spectata cum omnibus ad actum primum pertinentibus, & ad usum liberi arbitrij prærequisitis, esset sufficiens ratio cognoscendi certò & infallibiliter quid actura sit: deberet in causa antecedente sumpta esse ratio sufficiens, cur ex illa talis effectus sequeretur infallibiliter. Cognitionis enim vera debet esse conformis & commensurata obiecto, habereque in re fundamentum sufficiens vnum ex alio cognoscendi, quotiescunque vnum ex alio cognoscit certò, & infallibiliter. Quod fundamentum, ut supra ostendimus, non potest esse aliud, quàm necessaria & infallibilis conuexio vnius veritatis cum alia. Atque in obiecto, si est, in causa libera, antecedente, etiam complete sumpta, non est sufficiens ratio cur effectus liber sequatur ex illa infallibiliter, absolute infallibilitate. Primum, quia multi sunt actus liberi, ad quos voluntas in actu primo completo sumpta, id est, cum omnibus adiunctis & circumstantiis prærequisitis, est æqualiter indifferens, & indeterminata: nihilque habet quod ad vnum potius, quàm ad aliud illam inclinet: ut eam è duobus planè æqualibus vnum præ alio eligatur: Cum manum in hæc aut illam partem æquè facilem & commodam mouemus: & sic de aliis innumeris, in quibus causa libera complete sumpta ante-

cedenter, ne coniecturalem quidem præscientiam fundare potest. Secundò, quia licet sæpissime aliqua adiuncta, antecedentia liberum usum voluntatis, illam ferant & inclinent ad vnum potius quam ad aliud, vt iudicium de meliori bono, inspirationes diuinæ, & similia: Contingit tamen vt non raro voluntas operetur contra maiorem illam inclinationem, & faciat oppositum eius, quod secundum illam expectari debuerat: iuxta illud Isai. 5. *Quid debui ultra facere vinea mea? expectaui vt faceret vinas, &c.* Quomodo ergo potest cognosci certò & infallibiliter, effectum esse secururum ex tali inclinatione? Aut quomodo in causa libera, in eo statu posita, antecedenter fuit connexio infallibilis cum tali effectu determinato? Qui certè si fuisset ita connexus, non esset cauta admirandi quòd sit securus, neque expectandi oppositum. Neque enim est mirabile quòd ex alio sequatur id, quod cum illo est connexum infallibiliter: sed potius esset mirandum, si non sequeretur, & ineptum est expectare oppositum. Tertiò, sæpè iam contingit causas liberas, similiter se habentes in actu primo completo, diuersimodè, & contrariè operari: tum eandem diuersis temporibus: tum diuersas eodem tempore. Contingit etiam leuissima de causa, hoc aut illo modo operari, ita vt in peccatum prolabantur leuissimè, cum facillè possent resistere si vellent. Ergo falsum est in huiusmodi casibus esse infallibilem connexionem causæ liberæ, in actu primo sumptæ, cum effectu. Alioqui vbicumque esset eadem, aut par ratio & status causæ, esset connexio infallibilis cum eodem effectu. Neque esset facile, imò esset impossibile impedire sequelam talis effectus, posita causâ in eo statu. Consequentia patet. Antecedens probatur exemplis Angelorum, primorum Parentum, & similiarum. Nam ex Angelis aliqui eodem modo præuenti, & in iisdem circumstantiis positi, peccarunt, aliis in obsequio Dei perseverantibus. Similiter homines simili modo se habentes antecedenter, dissimiliter non raro operantur. Atque est profus incredibile innumerabiles creaturas liberas, in similibus quibusvis circumstantiis, esse semper eodem modo operaturas, idque tam certò vt sit penitus infallibile. Primi verò Parentes tam mirabiliter à Deo præuenti, & tot ac tantis gratiæ donis præmuniti, leuissima de causa peccarunt. Salomon quoque tantâ sapentiâ, Dei que veri notitiâ præditus, stultissimè in idololatriam prolapsus est, amore mulierum alienigenarum, cum tot indigenis abundaret: Sanè nulla fingi potest verosimiliter connexio infallibilis ex natura rei inter huiusmodi causas antecedentes spectatas, & tales earum effectus, quorum oppositi multò magis expectari & sperari debebant in omnibus illis circumstantiis. Concludo itaque, Deum non habere in huiusmodi casibus vnde cognoscat infallibiliter futura contingenter.

Tomus I.

Ad primum autem argumentum Becani, Respondeo primò, parum coherentem ipsum asserere, libertatem arbitrij in se ipsam, cum omnibus scilicet antecedentibus operationem, non esse Deo causam seu rationem ex parte obiecti ad cognoscendum futura determinatè: & tamen Deum illa cognoscere ex causa libera, sicut patet nouit ex indole filiorum bene sibi perposita, quid filij sint acturi. Secundò, Deum non posse plus cognoscere in causa, quam de facto in illa sit cognoscibile. Atquè futurum liberum non est certò & infallibiliter cognoscibile in sua causa, vt patet ex dictis num. 12. & sequentibus.

Ad secundum argumentum Molinæ, iam ostendimus, comprehensionem causæ liberæ non sufficere, quia non facit vt Deus cognoscat amplius in causa, quam in ipsa sit cognoscibile, sed tantum vt cognoscat ad quædam causam, quantum cognoscibilis est: super comprehensionem verò esse impertinentem ad noticiam de qua loquimur. Nam si in causa esset sufficiens ratio inferendi effectum infallibiliter; sufficeret cognoscere quicquid est in causa, id est, illam comprehendere, vt per causam cognosceretur effectus infallibiliter. Ad reliquum obiectionis Respondeo Deum non minus cognoscere de sua voluntate quàm voluisset in quacunque hypothesi, v. g. si hunc mundum non creasset, voluisset creare alium, & creaturas alias intellectuales in eo constituere, atque ad gloriam celestem ordinare: non quia suam voluntatem supercomprehendit: sed quia cognoscit quicquid verum est. Est autem verum, num determinatè è duobus, quòd v. g. si hunc mundum, non voluisset creare, vel voluisset creare alium, vel non creasset. Neque propterea illa scientia est Deo naturalis, neque necessaria absolutè, sed contingens simpliciter, & necessaria tantum ex suppositione, sicut eius obiectum est contingens & potest aliter se habere. Causa enim cur Deus scit se voluturum fuisse hoc aut illud, sub tali aut tali conditione, est quia Deus voluisset: & quia liberè voluisset, potuisset non velle. Ideoque potuisset etiam non scire hoc, sed aliud. Similiter Deus ab æterno rationè prius cognoscit determinationem liberam suæ voluntatis, siue absolutam, siue hypotheticam. Non quasi futuram posteriùs duratione: sed quia cognoscit independenter ab existentia vt actualiter scientiam præcedente. Nam re ipsa intellectus diuinus non postulat actum diuinæ voluntatis præsentem, vt eum cognoscat, sed potest cognoscere eo modo quo cognoscit nõ præsentia. Et cognosceret, quamuis ille actus ab æterno non fuisset: id est, si per impossibile Deus non habuisset ab æterno liberam determinationem suæ voluntatis, sed habiturus fuisset in tempore; præsciuisset ab æterno quam determinationem esset habiturus. Similiterque sciuit ab æterno, quam determinationem fuisset habiturus, si non habuisset quam habuit.

30
Soluuntur
argumenta
contrarie
sententiæ.

31
Deus eo
cognoscit de
seipso quid
voluisset in
quacunque
hypothesi.

Deus cog-
noscit li-
beras suas
determina-
tiones in-
dependenter
ab existen-
tia vt ac-
tualiter
præcedente
scientiam.

Refellitur
sententia
affirmans
liberè fu-
tura cog-
nosci certò
in dictami-
ne prævio
intellectus.

Supereft tertia sententia contraria eorum qui dicunt voluntatem nunquam operari, nisi prævio dictamine intellectus quòd illi operandum fit, contra quòd dictamen voluntas agere non potest. Ex quo sequitur, Deum in tali iudicio, seu dictamine prævio, habere medium sufficiens, quo cognoscat certò & infallibiliter quicquid voluntas operatura est. Sed hæc sententia falsum supponit fundamentum, & libertatem destruit. Primò enim repugnat Trident. sess. 6. cap. 5. & can. 4. desinienti liberum arbitrium à Deo motu & excitatum, posse abijcere diuinam inspirationem, illique resistere. Inspiratio autem illa est ordinariè dictamen, seu illustratio intellectus, dictans quid agendum sit. Secundo, repugnat experientia. Experimur enim nos saepe facere contra dictamen intellectus, juxta illud Medæ apud Ouidium,

Video meliora, proboque

Detiora sequor.

Quòd quotiescunq; peccamus, agimus contra conscientiam dictantem non esse agendum, id quòd agimus, aut non esse omitendum id quòd omitimus: idque præstare & melius esse, quàm oppositum simpliciter & absolute, id est, omnibus spectatis. Tertio, repugnat naturæ libertatis, quæ non debet necessitari à iudicio prævio, sed potius constitui in eo statu, in quo sit sufficienter indifferens, & domina sui actus, potestque seipsam determinare ad agendum, vel non agendum, ut voluerit, propter varias rationes boni vel mali, cognitæ in obiecto. Et alioqui actus procedens à voluntate, posito tali iudicio necessario, non est magis liber, quàm sit amor beatificus præsupposita clara Dei visione. Quarto, vel illud iudicium necessitans voluntatem, est necessarium, vel liberum. Si necessarium: ergo voluntas non liberè agit: quippe quæ illo posito non potest non agere; & non pendet ab eius libertate ut ponatur vel non ponatur. Si liberum: par de illo est difficultas quomodo à Deo cognoscatur, ac de actu libero voluntatis. Deinde eum iudicium intellectus non sit liberum formaliter, sed tantum denominatiuè ab aliquo actu libero voluntatis, à quo pendet: debet tale iudicium præsupponere actum voluntatis, qui actus prærequirit aliud iudicium pariter necessitans, & sic de illo redibit eadem questio. Est autem euidenter impossibile, cum in huiusmodi actibus nostris non sit progressus in finitum, primum iudicium, à quo actuum voluntatis series inchoatur, præsupponere actum voluntatis. Alioqui enim iste actus exerceretur à voluntate, nullo præuente iudicio, seu cognitione necessario prærequisita ad bene operandum.

SECTIO IV.

An Deus cognoscat contingentia absolute futura in suis ideis, vel in sua scientia efficaci.

Hucusq; ostēdimus Deum non cognoscere futura absolute ex libertate creaturaru, in ipsa libertate, vel in alio medio creato. Superest quætere an sit aliquod mediū increatū ex quo Deus possit ea primò & vniuersaliter cognoscere? Primo, inquam, nam quòd secundario, & reflexè virtualiter possit ea cognoscere in sua directā & primaria eorū cognitione, dubium non est. Tria verò sunt de quibus præcipuè dubitari potest. Nimirum idea diuinæ, scientia Dei efficaciæ, & decreta diuinæ voluntatis. De duobus prioribus dicemus in præsentia: de tertio, sectione sequenti.

Sunt ergo qui putant ideas diuinas esse sufficientes medium, in quo Deus cognoscat futura contingentia. Ita Caiet. 1. p. qu. 14. ar. 13. exponens in hunc sensum id quòd ait S. Thomas eodem articulo, Deum non solum cognoscere futura in rationibus rerum, quæ in se habet, ut quidam dicunt: sed etiam quia eius intuitus æternus fertur ab æterno supra omnia, prout fuit in sua præsentia. Putat enim Caietanus S. Doctorem verbis illis tradere duplicem viam sufficientem, quæ Deus cognoscat futura contingentia. Nempe & in suis ideis seu earum rationibus quas habet: & in seipsis ut existentibus, sive quæ æternitati præsentibus. Ruit verò disp. 24. sect. 3. nu. 3. & 4. ceteræ essentialia diuinæ, & eius omnipotentiam, & ideas æternas, esse obiectum formale, ratione cuius cognitio cognoscit Deus omnia futura contingentia, tanquam obiectum materiale. Quia, inquit, nulla cognitio possibilis est, quæ non versetur circa aliquod obiectum formale, ratione cuius cognoscatur obiecta materialia. Sed nulla creatura potest esse obiectum formale cognitionis diuinæ, quantumcumque limitata ad propositiones contingentia, ne Deus perfectionem accipiat à creatura, vel ab illa pendat quoad suam operationem. Ergo &c. Addit verò n. 12. diuinam potentiam & ideas, non esse obiecta formalia profus determinantia ad iudicium de futuris contingentibus, nisi præsupposito actu libero diuinæ voluntatis, & præterea, præsupposito futuricio liberae volitionis creatæ: quia naturalis representatio idearum diuinarum, & omnipotentia, non est determinata ad hæc potius futura, quàm ad illa, sed est indifferens, ut hæc aut illa sint futura: imò & ut nulla sint futura.

Sed hæc sententia utroque sensu rejicienda est. Quia quòd est medium cognoscendi aliud certò & infallibiliter, debet esse conexum cum illo infallibiliter: alioqui vnum non potest infallibiliter inferri ex alio. At idea diuinæ, & omnipotentia, vel essentialia, non sunt infallibiliter connexa cum futuris contingentibus: possunt enim esse sine illis, & fuisse, si Deus nihil extra

33

34.

Sententia affirmans de ideis.

Caietan.

Ruit.

35

Id est, ut non sit omnipotentia, & essentialia, non sunt sufficientia medium cognoscendi futura libera.